SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 1 päivänä huhtikuuta 2019

416/2019

Laki
hiilen energiakäytön kieltämisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan voimalaitoksiin ja lämpölaitoksiin, joissa tuotetaan sähköä tai lämpöä kiinteillä, kaasumaisilla tai nestemäisillä polttoaineilla, ja mainituista toiminnoista aiheutuviin hiilidioksidipäästöihin sovelletaan päästökauppalakia (311/2011).

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia ei sovelleta, kun valmiuslain (1552/2011) 2 luvun nojalla viranomaisten poikkeusoloja koskevat toimivaltuudet ovat käytössä.

Tätä lakia ei myöskään sovelleta voimalaitokseen, joka on hyväksytty sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetussa laissa (117/2011) tarkoitettuun tehoreservijärjestelmään.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/87/EY tarkoitetusta kasvihuonekaasupäästöjen tarkkailusta ja raportoinnista annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 601/2012 säädetään päästöselvityksestä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kivihiilellä* bitumista kivihiiltä, jonka tehollinen lämpöarvo on vähintään 24 megajoulea kilogrammalta;

2) *antrasiitilla* geologiselta iältään vanhinta ja pisimmälle kehittynyttä kivihiililaatua, jonka haihtuvien aineiden pitoisuus on alhainen ja tehollinen lämpöarvo noin 33 megajoulea kilogrammalta;

3) *ruskohiilellä* geologiselta iältään nuorta hiiltä, joka kivihiileen verrattuna on vähemmän hiiltynyttä, mutta sisältää enemmän vetyä, happea ja muita haihtuvia komponentteja, ja jonka tehollinen lämpöarvo on alle 24 megajoulea kilogrammalta;

HE 200/2018
YmVL 41/2018
PeVL 55/2018
TaVM 33/2018
EV 275/2018

4) *hiilibriketillä* kivihiilestä sidosainetta lisäämällä valmistettuja määrätyn kokoisia paloja;
5) *koksilla* kivihiilestä kuivatislauksessa valmistettua polttoainetta;
6) *puolikoksilla* koksin valmistuksen välituotetta, jossa pääosa kivihiilen haihtuvista aineista on poistettu kuivatislauksessa, mutta koksautuvaa kivihiiltä ei ole muutettu lujaan kappalemuotoon;
7) *hiilellä* kivihiiltä, antrasiittia, ruskohiiltä, hiilibrikettiä, koksia ja puolikoksia;
8) *toiminnanharjoittajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tosiasiallisesti määrää voimalaitoksen tai lämpölaitoksen toiminnasta.

4 §

Viranomaiset ja niiden tehtävät

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle.
Energiavirasto valvoo tämän lain noudattamista sekä hoitaa muut tässä laissa säädetyt tehtävät.

5 §

Hiilen energiakäytön kieltäminen

Hiilen käyttäminen sähkön tai lämmön tuotannon polttoaineena on kielletty 1 päivästä toukokuuta 2029.

6 §

Sähkön ja lämmön tuotannon turvaaminen vakavassa häiriötilanteessa

Jos valtioneuvosto toteaa maassa vallitsevan huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) 1 §:ssä tarkoitettu poikkeusoloihin verrattava vakava häiriö, joka vaarantaa sähkön tai lämmön tuotannon, voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää oikeus poiketa hiilen energiakäyttöä koskevasta kiellosta (*käyttöönottoasetus*). Käyttöönottoasetus voidaan antaa määräajaksi, enintään kolmeksi kuukaudeksi.
Edellä 1 momentissa tarkoitetun vakavan häiriön jatkuessa valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää hiilen energiakäyttöä koskevasta kiellosta poikkeamisen jatkamisesta (*jatkamisasetus*). Jatkamisasetus voidaan antaa määräajaksi, enintään kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan.
Edellä 1 momentissa tarkoitetun vakavan häiriön päättyessä voimassa oleva käyttöönottoasetus tai jatkamisasetus on kumottava.

7 §

Lämmön toimitusvarmuuden turvaaminen

Lämmön tuottaja voi hakea Energiavirastolta lupaa poiketa hiilen energiakäyttöä koskevasta kiellosta lämmön toimitusvarmuuden turvaamiseksi. Hakemuksessa tulee olla asian arvioimiseksi ja ratkaisemiseksi tarvittava selvitys.
Energiavirasto voi myöntää luvan, jos lämmön toimitusvarmuus uhkaa vaarantua epätavallisista ja ennalta-arvaamattomista olosuhteista johtuen, joihin lämmön tuottajan ei ole ollut mahdollista vaikuttaa ja joiden seurauksia lämmön tuottaja ei olisi voinut välttää kaikesta noudatetusta huolellisuudesta ja viipymättä vireille pannuista korjaavista toimenpiteistä huolimatta.
Luvassa on oltava määräys enimmäismäärästä hiiltä, jonka polttoainekäyttö on hiilen energiakäyttöä koskevan kiellon estämättä sallittua. Kalenterivuoden aikana sallittu määrä

saa vastata enintään 10:tä prosenttia lämmön tuottajan viiden edellisen kalenterivuoden perusteella lasketusta keskimääräisestä vuotuisesta polttoainekäytöstä. Luvassa on lisäksi annettava muut tarpeelliset määräykset muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä lupaharkinnan kannalta tarpeellisista selvityksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Lämmön toimitusvarmuuden turvaamiseen liittyvä koekäyttö

Koneiden ja laitteiden toimivuuden varmistamiseksi 7 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa lämpölaitoksessa saa käyttää hiiltä polttoaineena enintään 100 tuntia kalenterivuoden aikana.

9 §

Tiedonsaantioikeus

Energiavirastolla on oikeus saada tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten päästöselvitys ja muut tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajalta.

Energiavirastolla on myös oikeus salassapitosäännösten estämättä saada toisilta viranomaisilta ja muilta julkista hallintotehtävää hoitavilta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja toiminnanharjoittajaa koskevista seikoista, joilla on olennaista merkitystä toiminnanharjoittajan sähkön tai lämmön tuotannon polttoainekäytön arvioinnin kannalta.

10 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen toiselle viranomaiselle

Energiavirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja:

1) syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi;
2) Verohallinnolle verotuksen toimittamista ja valvontaa varten;
3) työ- ja elinkeinoministeriölle energia- ja ilmastopoliittisten tavoitteiden valmistelua ja toimeenpanoa varten sekä toimitettavaksi edelleen toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai Euroopan unionin muulle elimelle, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään.

11 §

Viranomaisen tarkastusoikeus

Energiavirastolla on oikeus päästä toiminnanharjoittajan hallinnassa oleviin tiloihin ja alueille, jos se on tässä laissa tarkoitetun valvonnan kannalta tarpeen, sekä tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Tarkastuksessa on noudatettava, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään. Tarkastuksessa voi olla läsnä myös muun viranomaisen edustajia. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin tarkastuksia tai muita valvontatoimenpiteitä ei kuitenkaan saa ulottaa.

Toiminnanharjoittajan tulee avustaa Energiavirastoa tarkastuksen suorittamisessa. Toiminnanharjoittajan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle virkamiehelle ne asiakirjat ja tietojärjestelmässään olevat tallenteensa sekä järjestettävä pääsy laitteisiin ja laitteistoihin, joilla voi olla merkitystä tämän lain säännösten noudattamisen valvonnan

kannalta. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä on oikeus ottaa maksutta jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

12 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Energiavirasto voi:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä; sekä

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, täyttämään velvollisuutensa.

Energiaviraston 1 momentin nojalla tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuin toisin määrää.

Energiavirasto voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämisuhalla. Uhkasakosta sekä teettämis- ja keskeyttämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

13 §

Seuraamusmaksu

Jos toiminnanharjoittaja käyttää hiiltä polttoaineena tämän lain vastaisesti, Energiaviraston on määrättävä toiminnanharjoittajalle seuraamusmaksu. Seuraamusmaksua määrätään toiminnanharjoittajan tämän lain vastaisesti käyttämän hiilen määrän perusteella. Seuraamusmaksun suuruus on 30 euroa gigajoulelta. Seuraamusmaksun määrääminen on toimitettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun Energiaviraston tietoon on tullut hiilen käyttö polttoaineena tämän lain vastaisesti.

Seuraamusmaksu määrätään 7 §:ssä tarkoitetusta lupahakemuksesta huolimatta. Jos Energiavirasto myöntää luvan poiketa hiilen energiakäyttöä koskevasta kiellosta lämmön toimitusvarmuuden turvaamiseksi, Energiavirasto voi samalla päättää, että osa 1 momentin mukaan määräytyvästä seuraamusmaksusta jätetään määräämättä, jos täysimääräinen seuraamusmaksu on kohtuuton olosuhteisiin nähden.

14 §

Muutoksenhaku

Energiaviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013). Markkinaoikeuden päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Markkinaoikeuden päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Energiavirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta markkinaoikeuden päätökseen, jolla se on kumonnut viraston antaman päätöksen tai muuttanut sitä.

15 §

Maksut

Tämän lain mukaisten Energiaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

16 §

Seuraamusmaksun ja muiden maksujen periminen

Tämän lain mukainen seuraamusmaksu sekä muut maksut ja kustannukset ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 2019

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ ISSN 1455-8904